

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-667-6-4>

**COLLAGE AS A CREATIVE TECHNIQUE
AND DIDACTIC METHOD**

**КОЛАЖ ЯК ОБРАЗОТВОРЧА ТЕХНІКА
ТА ДИДАКТИЧНИЙ ПРИЙОМ**

Chernyak D. S.

*Candidate of Sociological Sciences,
Associate Professor,
Associate Professor at the Department
of Performing Arts and Culture*

Черняк Д. С.

*кандидат соціологічних наук, доцент,
доцент кафедри сценічного
мистецтва і культури*

Hrebenyuk D. S.

*1st year student at the Faculty of
Culture and Creative Industries*

Гребенюк Д. С.

*студентка I курсу факультету
культури і креативних індустрій*

Shcherbyna D. S.

*4th year student at the Faculty of
Culture and Creative Industries
Kyiv National University of
Technologies and Design
Kyiv, Ukraine*

Щербина Д. С.

*студентка IV курсу факультету
культури і креативних індустрій
Київський національний університет
технологій та дизайну
м. Київ, Україна*

Колаж (від франц. collage – наклеювання) – це вид мистецтва та техніка створення зображення шляхом наклеювання різних матеріалів (елементи малюнків, фотографій, паперу, шматків газет, журналів, тканини тощо) на одну основу у вигляді абстрактної, асоціативної або сюжетної композиції. В колажі на відміну від аплікації використовуються матеріали, що розрізняються за своєю природою, фактурою, кольором, технічними прийомами їх поєднання. Різновидами колажу вважають аплікацію, асамбляж, бріколаж, декупаж, монтаж.

В сучасній візуальній культурі колаж набув популярності як спосіб самовираження, прояв творчості та хобі, що можна монетизувати, та використовується з метою оформлення сторінок соціальних мереж, рекламної продукції, в сценічному дизайні, книжковій ілюстрації тощо.

Сучасна цифрова культура зумовила створення колажів у формі цифрових зображень з окремих фрагментів за допомогою графічних редакторів.

Техніка колажу в мистецтві почала використовуватися ще на початку ХХ ст. та пов'язана з роботами дадаїстів та сюрреалістів,

зокрема: Пабло Пікассо та Жоржа Брака. До відомих колажистів належать: Роберт Раушенберг, Джон Балдессарі, Анрі Маттіс, Марта Рослер, Макс Ернст, Річард Гамільтон, Жан Арп, Барбара Крюгер, Ханна Хьох, Джон Стезакер, Курт Швіттерс, Рей Джонсон, Вангечі Муту та інші [1], [2], [3].

Серед вітчизняних митців, роботи яких створені в техніці колажу, виділяють А. Петрицького, В. Єрмилова, Б. Косарева, О. Родченка, С. Параджанова, С. Святченка, О. Ройтбурда, Тіберія Сільваші, Машу Реву та ін. [3], [5].

Техніка колажу використовується не тільки в образотворчому мистецтві, але й у фотомистецтві, кіномистецтві, літературі та музиці.

Колаж розглядають як метод в арт-терапії, що сприяє самовираженню, прояву емоцій, зняттю стресу, розвитку творчого потенціалу та здібностей (покращення композиційних навичок, розуміння кольоросполучень).

Колаж є одним з педагогічних прийомів, що використовується в освітньому процесі, зокрема в рамках галузі знань «Культура, мистецтво та гуманітарні науки». Завдання зі створення колажу дозволяють розвивати візуальну культуру, потребу у творчості, почуття міри, просторове, образне та асоціативне мислення, художню уяву, виховують художній та естетичний смак.

Створюючи колаж, студент активно працює з візуальною інформацією, підбирає необхідні матеріали, структурує їх, добирає кольорову палітру, вибудовує композицію. Наприклад, в рамках підготовки здобувачів вищої освіти в Київському національному університеті технологій та дизайну за спеціальністю «Культурологія та музеєзнавство» при вивченні освітньої компоненти «Теорія культури» студентам пропонується завдання: створити колаж на тему «Культура як соціальне явище». Колажування стає поштовхом для генерування та реалізації ідей, оскільки студенти мають мислити креативно, нестандартно та поєднати розрізнені сюжети в єдиний цілісний твір.

Колаж розглядають також як один із способів самопізнання. Зокрема, в межах курсу «Персональний брендинг та дизайн власного життя», студенти виконують завдання зі створення автопортрету, використовуючи техніку колажування, де необхідно презентувати наступні аспекти: місія, призначення, ідентифікація, цінності, переконання, здібності, інтереси тощо. Подібне завдання дозволяє студентам краще зрозуміти себе та сформуванати навички самопрезентації та самоаналізу.

Використання колажу в освітньому процесі дозволяє розкрити індивідуальність студента, сприяє формуванню навичок наочного представлення навчального матеріалу та систематизації інформації,

виступає методом психодіагностики та візуальним засобом активізації навчальної мотивації.

Література:

1. The 10 Most Famous Collage Artists. URL: https://www.singulart.com/blog/en/2023/10/11/the-10-most-famous-collage-artists/?srsltid=AfmBOooiPUFaIqnoq8mlj-WCAvPDNwfnJKGLhqiQII4sK4-yDBIKw8dO_____ (дата звернення 21.02.2026).
2. Top 25 Collage artists in the world. URL: https://www.contemporaryartissue.com/top-25-collage-artists-in-the-world-a-complete-survey_ (дата звернення 21.02.2026).
3. Іващенко О. В. Методичні рекомендації з дисципліни «Колаж» другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю «023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація» галузі знань 02 «Культура і мистецтво» ОПП «Графічні практики». Харків: ХДАДМ, 2022, 61 с.
4. Склярєнко Г. Я. Колаж. Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.]; НАН України, НТШ. Київ: Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2014. URL: <https://esu.com.ua/article-4447> (дата звернення 21.02.2026).
5. Красна Т. І., Вежбовська Л. Р., Плісс Н. А. Сучасні мистецькі техніки колажу в художній освіті майбутніх архітекторів. *Український мистецтвознавчий дискурс / Ukrainian Art Discourse*. 2025. Вип. 6. С. 127–134.